DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
av den 10 juni 1982*

Mål 246/81

Nicholas William, Lord Bethell, ledamot av Europaparlamentet, medlem av House of Lords, företrädd av advokaten Ian. S. Forrester, Skottland och advokaten Mario Siragusa, Rom, instruerade av Gloria Hooper vid Taylor & Humbert, Solicitors, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten Jean-Claude Wolter, 2, rue Goethe,

sökande,

med stöd av

Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, företrätt av W. H. Godwin, Principal Assistant Treasury Solicitor, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Förenade kungarikets ambassad,

intervenient,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiske rådgivaren Bastiaan van der Esch, i egenskap av ombud, biträdd av Pieter Jan Kuyper, rättstjänsten, med delgivningsadress i Luxemburg hos Oreste Montalto, rättstjänsten, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

svarande,

med stöd av flygbolagen

Aer Lingus Limited (Aer Lingus), Dublin,
Compagnie Nationale Air France (Air France), Paris,
Linee Aeree Italiane SpA (Alitalia), Rom,
British Airways Limited (British Airways), Hounslow,

* Rättegångsspråk: engelska.

British Caledonian Airways Limited (British Caledonian), Crawley,
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), Amstelveen,
Deutsche Lufthansa AG (Lufthansa), Köln,
Olympic Airways, Aten,
Societé anonyme belge d'exploitation de la navigation aérienne (Sabena), Bryssel, och
Scandinavian Airways System (SAS), Stockholm,

företrädda av advokaten Eduard Marissens, Bryssel, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten Lambert H. Dupong, 14a, rue des Bains,

intervenienter.

Talan avser, i inledningsskedet av rättegången, frågan om upptagande till sakprövning av den talan Lord Bethell väckt mot kommissionen för dess underlåtenhet att vidta åtgärder i fråga om flygbolagens fastställande av biljettpriser för befordran av passagerare i regelbunden luftfart inom gemenskapen.

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden O. Due samt domarna P. Pescatore och A. Chloros,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören H. A. Rühl,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom en ansökan, som inkom till domstolens kansli den 10 september 1981, har Lord Bethell i enlighet med artikel 175 tredje stycket i EEG-fördraget väckt talan om fastställelse av att kommissionen har överträtt fördraget genom att underlåta att vidta åtgärder mot ett påstått samordnat förfarande mellan de europeiska flygbolagen angående biljettpriser för befordran av passagerare, trots att sökanden i en skrivelse av den 13 maj 1981 uppmanat kommissionen att göra det.

2 Sökanden har i andra hand yrkat att domstolen i enlighet med artikel 173 andra stycket skall ogiltigförklara det meddelande av den 17 juli 1981 som utgjorde svar på hans skrivelse av den 13 maj 1981, och enligt vilket kommissionen vägrade att vidta åtgärder enligt hans önskemål.

Tvistens bakgrund

3 Det framgår av handlingarna i målet att Lord Bethell, som är ledamot av Europaparlamentet, medlem i House of Lords och ordförande i föreningen "Freedom of the Skies Campaign", sedan en tid tillbaka leder en kampanj mot en konkurrensbegränsande samverkan som enligt honom föreligger mellan trafikföretagen för regelbunden luftfart när det gäller biljettpriser för befordran av passagerare i Europa.

4 I en skrivelse till kommissionen av den 13 maj 1981 klagade sökanden, efter att ha lagt fram problemet i dess helhet, över att kommissionen inte hade gjort något för att få denna situation att upphöra och begärde "att kommissionen börjar med att fullgöra den förpliktelse den borde ha fullgjort tidigare och att den meddelar att den kommer att vidta åtgärder i enlighet med artikel 89 (i EEG-fördraget) samt att den inleder detta med att begära upplysningar och förklaringar från lufttrafikföretagen". Slutligen meddelade Lord Bethell kommissionen att han hade för avsikt att vända sig till domstolen i enlighet med artikel 173 eller artikel 175 i fördraget, om kommissionen inte tillmötesgick hans krav.

5 Genom en skrivelse av den 17 juli 1981 klargjorde generaldirektören för konkurrensfrågor för sökanden kommissionens ståndpunkt angående det problem som tagits upp i sökandens skrivelse av den 13 maj 1981, i den mån sistnämnda skrivelse avsåg fastställandet av biljettpriser för luftfart. Han nämnde i detta sammanhang att det i en studie som nyligen företagits av kommissionen i samarbete med regeringsexperter hade framkommit att det i de flesta fall endast var medlemsstaterna som hade ansvar för det slutliga fastställandet av biljettpriser för luftfart och att det därför i princip inte fanns någon anledning att granska flygbolagens verksamhet på grundval av artikel 85. Med hänsyn till de speciella förhållandena mellan staterna och bolagen hade kommissionen dock för avsikt att fortsätta att pröva denna fråga med utgångspunkt i artiklarna 5 och 90 jämförda med artikel 86 i fördraget, med hänsyn till att de flesta bolag för regelbunden luftfart har en dominerande ställning inom den gemensamma marknaden. Efter att ha understrukit

svårigheterna med och komplexiteten av en undersökning som syftar till att fastställa ett eventuellt missbruk i fråga om biljettpriser för luftfart informerade generaldirektören sökanden om kommissionens avsikter angående kommissionens framtida åtgärder: Överlämnande till rådet av en rapport om de undersökningar som hitintills genomförts; meddelande till medlemsstaterna som fäster dessas uppmärksamhet på att biljettpriser för luftfart inte får fastställas till nivåer som utgör missbruk som strider mot artikel 86; meddelande till flygbolagen i enlighet med artikel 89 i fördraget med en begäran om fullständiga uppgifter om olika förhållanden inom luftfarten; överlämnande till rådet av ett förslag till direktiv om biljettpriser för luftfart och, som ett komplement till förordning nr 17/62, ett förslag till förordning om tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på lufttransporter.

6 Eftersom Lord Bethell inte var nöjd med detta svar väckte han den 10 september 1981 talan, vilken som ovan nämnts grundar sig på artikel 175 och, i andra hand, på artikel 173 i fördraget.

7 Genom en begäran av den 17 november 1981 i enlighet med artikel 91 i rättegångsreglerna, gjorde kommissionen en invändning om rättegångshinder och anmodade domstolen att meddela beslut i den frågan utan att pröva sakfrågan.

8 Förenade kungarikets regering och ett antal lufttrafikföretag, däribland de viktigaste europeiska flygbolagen, har ansökt om att få intervenera i rättegången. Förenade kungarikets regering hade förklarat sig genom interventionen vilja stödja Lord Bethells yrkanden om ogiltigförklaring av kommissionens meddelande av den 17 juli 1981, i den mån som kommissionen fastslår att det inte finns skäl att tillämpa artikel 85 på fastställandet av biljettpriser för luftfart. Flygbolagen har för sin del önskat stödja kommissionens yrkanden genom sin intervention.

9 Domstolen har tillmötesgått kommissionens begäran och beslutat att inledningsvis pröva invändningen om rättegångshinder. Domstolen har därefter genom beslut av den 17 februari 1982 hänskjutit målet till andra avdelningen för avgörande av om sökandens talan kan tas upp till sakprövning.

10 Genom beslut samma dag har domstolen beviljat interventionsansökan från Förenade kungarikets regering och från flygbolagen. Endast de senare har, under det muntliga förfarandet, yttrat sig i frågan om upptagande till sakprövning.

Frågan om upptagande till sakprövning

11 Enligt artikel 173 andra stycket får varje fysisk eller juridisk person, på de villkor som anges i den artikeln, föra talan "mot ett beslut som är riktat till honom eller mot ett beslut som, även om det utfärdats i form av en förordning eller ett beslut riktat till en annan person, direkt och personligen berör honom".

12 Enligt artikel 175 tredje stycket får varje fysisk eller juridisk person på de villkor som anges i den artikeln föra talan vid domstolen om att någon av institutionerna "underlåtit att till personen i fråga rikta någon annan rättsakt än en rekommendation eller ett yttrande".

13 Det framgår av ovan citerade bestämmelser att sökanden, för att hans talan skall kunna tas upp till sakprövning, måste kunna styrka att en institution har riktat en rättsakt till honom vilken medför bestämda rättsverkningar i förhållande till honom och vilken som sådan kan ogiltigförklaras, eller att kommissionen, efter att vederbörligen ha anmodats enligt artikel 175 andra stycket, har underlåtit att till honom rikta en rättsakt som han hade rätt att kräva enligt gemenskapsrättens regler.

14 Som svar på en fråga från domstolen har sökanden uppgett att den handling som han ansåg sig ha rätt till var "en reaktion eller ett lämpligt svar på hans klagomål, av vilket framgick huruvida kommissionen avsåg att vidta åtgärder eller inte och, i det senare fallet, med uppgift om skälen". Sökanden har i andra hand gjort gällande att skrivelsen till honom av den 17 juli 1981 från generaldirektören för konkurrensfrågor kan betraktas som en rättsakt mot vilken talan kan väckas enligt artikel 173 andra stycket.

15 Den huvudfråga som skall besvaras i förevarande fall är huruvida kommissionen i enlighet med reglerna i gemenskapsrätten hade rätt och skyldighet att beträffande sökanden fatta ett sådant beslut som den senare hade begärt i sin skrivelse av den 13 maj 1981. Det framgår av innehållet i denna skrivelse och av de förklaringar som avgetts under rättegången att sökanden kräver att kommissionen skall inleda en undersökning gentemot flygbolagen angående fastställande av biljettpriser för luftfart, för att i förekommande fall tillämpa fördragets konkurrensrättsliga bestämmelser på dessa bolag.

16 Det framgår således att sökanden begär av kommissionen, inte att denna skall fatta ett beslut beträffande honom men att den skall inleda en undersökning

gentemot tredje man och fatta beslut angående den senare. I sin dubbla egenskap av flyglinjekund och ledare för en organisation för flygpassagerare har sökanden utan tvekan, vilket även andra kunder kan ha, ett indirekt intresse av ett sådant förfarande och dess eventuella resultat. Men han befinner sig inte därigenom i samma noggrant angivna rättsliga ställning som den till vilken en rättsakt som kan ogiltigförklaras i enlighet med artikel 173 andra stycket faktiskt riktar sig. Och han befinner sig inte heller i samma ställning som den potentiella adressaten för en rättsakt som kommissionen är skyldig att rikta till den sistnämnda adressaten i det fall som avses i artikel 175 tredje stycket.

17 Härav följer att talan inte kan prövas vare sig enligt artikel 175 eller enligt artikel 173.

Rättegångskostnader

18 I enlighet med artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

19 Sökanden har tappat målet och skall därför förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

20 Eftersom endast kommissionen har yrkat ersättning för rättegångskostnader, skall denna förpliktelse begränsas till att gälla kommissionens rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

följande dom:

1) Sökandens talan avvisas.

2) Sökanden skall ersätta kommissionens rättegångskostnader. Intervenienterna skall bära sina rättegångskostnader.

Due Pescatore Chloros

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 juni 1982.

På justitiesekreterarens uppdrag
H. A. Rühl
Avdelningsdirektör

O. Due
Ordförande på andra avdelningen